

ҚОНУНИ ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН

ДАР БОРАИ ҚЎШУНҲОИ САРҲАДИИ КУМИТАИ ДАВЛАТИИ АМНИЯТИ МИЛЛИИ ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН

Бо Қарори Маҷлиси намоёндагони Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 25-уми ноябри соли 2004, № 1255 (Ахбори Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон, № 11, соли 2004, моддаи 620) қабул гардидааст.

Бо Қарори Маҷлиси миллии Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 11-уми феврари соли 2005, № 596 (Ахбори Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон, № 2, соли 2005, моддаи 72) ҷонибдорӣ гардидааст.

(Ахбори Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон, с. 2005, № 3, мод. 121; с. 2008, № 3, мод. 186; с. 2014, № 11, мод. 657; Қонуни ҚТ аз 15.03.2016 с., № 1287; аз 17.05.2018 с., № 1524)

Қонуни мазкур асосҳои ҳуқуқӣ, принципҳои ташкил ва фаъолият, таъинот, вазифа, сохтор, салоҳияти Қўшунҳои сарҳадии *Кумитаи давлатии амнияти миллии Ҷумҳурии Тоҷикистон*, намудҳои санҷиш ва назорати фаъолияти онҳоро муайян менамояд.

Моддаи 1. Қўшунҳои сарҳадии Кумитаи давлатии амнияти миллии Ҷумҳурии Тоҷикистон

Қўшунҳои сарҳадии Кумитаи давлатии амнияти миллии Ҷумҳурии Тоҷикистон (минбаъд - Қўшунҳои сарҳадӣ) намуди махсуси қўшунҳоянд, ки барои ҳимоя ва муҳофизати Сарҳади давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон (минбаъд - Сарҳади давлатӣ), тамомияти арзӣ, соҳибхитиёрӣ ва амнияти Ҷумҳурии Тоҷикистон таъин шудаанд. (ҚҶТ аз 20.03.08с., №365)

Моддаи 2. Қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон дар бораи Қўшунҳои сарҳадӣ

Қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон дар бораи Қўшунҳои сарҳадӣ ба Конститутсияи Ҷумҳурии Тоҷикистон асос ёфта, аз Қонуни мазкур ва дигар санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон, инчунин санадҳои ҳуқуқии байналмилалӣ, ки Ҷумҳурии Тоҷикистон эътироф кардааст, иборат мебошад (ҚҶТ аз 17.05.2018 с., № 1524).

Моддаи 3. Принципҳои фаъолияти Қўшунҳои сарҳадӣ

Фаъолияти Қўшунҳои сарҳадӣ дар асоси принципҳои зерин сурат мегирад:

- қонуният;
- эҳтиром ва риояи ҳуқуқи озодиҳои инсон ва шаҳрванд;
- таъмини амнияти давлат;
- эҳтиромӣ мутақобилаи соҳибхитиёрӣ, тамомияти арзии дигар давлатҳо ва мустақамии сарҳадҳои давлатӣ;
- ҳамкорӣ мутақобилаи ҳамҷониба ва судманд бо мақомоти сарҳадии давлатҳои ҳамхудуд;
- ҳалли осоиштаи масъалаҳои сарҳад;
- ягонагии системаи Қўшунҳои сарҳадӣ ва мутамарказии идоракунии онҳо;
- яккасардорӣ;
- мувофиқати шакл, усул ва воситаҳои ошкоро ва ғайриошкорои фаъолият;
- ҳамкорӣ бо мақомоти ҳокимияти давлатӣ, мақомоти худидораи маҳаллӣ, иттиҳодияҳои ҷамъиятӣ ва шаҳрвандони Ҷумҳурии Тоҷикистон.

Моддаи 4. Вазифаҳои Қўшунҳои сарҳадӣ

Вазифаҳои Қўшунҳои сарҳадӣ инҳоянд:

- ҳифзи ва ҳимояи Сарҳади давлатӣ, тамомияти арзӣ ва манфиатҳои иқтисодии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар Сарҳади давлатӣ;
- таъмини риояи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон дар бораи Сарҳади давлатӣ ва иҷрои ўҳдадорихое, ки аз санадҳои ҳуқуқии байналмилалӣ эътирофнамудаи Тоҷикистон доир ба масъалаҳои низомии Сарҳади давлатӣ бармеоянд;
- иштирок дар ҳалли масъалаҳои мудофиа ва таъмини амнияти Ҷумҳурии Тоҷикистон дар Сарҳади давлатӣ;
- ёрирасонӣ ба мақомоти ҳифзи ҳуқуқ, ҳифзи табиати Ҷумҳурии Тоҷикистон дар ҳимояи ҳуқуқ ва манфиатҳои шаҳрвандон, боигарии табиӣ ва муҳити зист дар ҳатти сарҳадӣ.

Моддаи 5. Роҳбарӣ ва идоракунии Қўшунҳои сарҳадӣ

Роҳбарии умумӣ ва назорати фаъолияти Қўшунҳои сарҳадиро Раиси Кумитаи давлатии амнияти миллии Ҷумҳурии Тоҷикистон амалӣ менамояд.

Роҳбарии бевосита ва идоракунии оперативии фаъолияти Қўшунҳои сарҳадиро муовини якуми Раиси Кумитаи давлатии амнияти миллии Ҷумҳурии Тоҷикистон - Фармондеҳи Қўшунҳои сарҳадии Кумитаи давлатии амнияти миллии Ҷумҳурии Тоҷикистон амалӣ менамояд, ки бо Фармони Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ба вазифа таъин ва аз вазифа озод карда мешавад.

Муовини якуми Фармондеҳи Қўшунҳои сарҳадии Кумитаи давлатии амнияти миллии ҳамаҷамон сардори Сарситоди Қўшунҳои сарҳадӣ мебошад.

Муовини якум ва муовинони Фармондеҳи Қўшунҳои сарҳадӣ бо Фармони Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ба вазифа таъин ва аз вазифа озод карда мешаванд (ҚҶТ аз 15.03.16 с., №1287)

Моддаи 6. Ваколатҳои раиси Кумитаи давлатии амнияти миллии Ҷумҳурии Тоҷикистон оид ба роҳбарии Қўшунҳои сарҳадӣ

Раиси Кумитаи давлатии амнияти миллии Ҷумҳурии Тоҷикистон:

- тибқи тартиби муқарраргардида роҳбарии умумӣ ва назорати фаъолияти Қўшунҳои сарҳадиро амалӣ намуда, дар он Шӯрои ҳарбиро таъкил ва ҳайати онро тасдиқ менамояд, ваколатҳои шахсонӣ мансабдори Қўшунҳои сарҳадиро дар ҳалли масъалаҳои оперативӣ, таъкилӣ- итатӣ, кадрӣ, молиявӣ ва дигар масъалаҳои муқаррар менамояд (ҚҶТ аз 15.03.16 с., №1287);

- ситодҳои (гурӯҳҳои) оперативиро оид ба ҳамоҳангсозӣ ва роҳбарии амалиётҳои муштарақ ҳангоми гузаронидани чорабиниҳо дар Сарҳади давлатӣ, бо ҷалби қувва ва воситаҳои дигар мақомоти иҷроияи ҳокимияти давлатӣ таъкил менамояд;

- Қўшунҳои сарҳадиро дар муносибат бо мақомоти қонунгузорӣ, иҷроия ва судии ҳокимияти давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон, ҳамчунин идораҳои сарҳадии давлатҳои хориҷӣ намояндагӣ менамояд;

- оид ба сохтор ва шумораи Қўшунҳои сарҳадӣ, андозаи маблағгузори бучетӣ барои Қўшунҳои сарҳадӣ ба Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон тақлифҳои пешниҳод менамояд;

- ба Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ва Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон лоиҳаҳои фармонҳо ва қарорҳои оид ба таъсис, азнавтаъкилдихӣ, барҳамдихӣ, ҷойгиркунонӣ, азнавҷойгиркунонии қисмҳои ҳарбӣ ва воҳидҳои Қўшунҳои сарҳадӣ, консепсия, нақшаи тақвими ва рушди Қўшунҳои сарҳадиро пешниҳод менамояд;

- сохтор ва итати қисмҳои ҳарбӣ ва воҳидҳои Қўшунҳои сарҳадиро тасдиқ намуда, ба онҳо дар доираи шумораи муқарраргардида, фондҳои таъминоти пулӣ, музди меҳнат, инчунин итати воситаҳои нақлиёт, техникаи ҷангӣ ва махсус тағйироти зарурӣ ворид менамояд;

- оинномаи Қўшунҳои сарҳадиро барои тасдиқ ба Сарфармондеҳи Олии Қувваҳои Мусаллаҳи Тоҷикистон пешниҳод менамояд;

- ба хизматчиёни ҳарбии Қўшунҳои сарҳадӣ бо тартиби муқарраргардида рутбаи аввалини афсарӣ, рутбаи ҳарбии пеш аз мӯҳлати афсар, рутбаи як зина баландтар аз рутбаи ҳарбии дар итат барои мансаби ҳарбии шиғолкардаи пешбинишударо медиҳад (ҚҶТ аз 15.03.16 с., №1287);

- бо тартиби муқарраргардида афсарон ва хизматчиёни Қўшунҳои сарҳадиро ба вазифаҳои ҳарбие, ки аз ҷониби афсарони калон шиғол карда мешаванд, таъин ва озод менамояд, рутбаи афсарии калонро то полковник медиҳад;

- ба баррасии Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон оид ба дохил намудани вазифаҳои ҳарбии Қўшунҳои сарҳадӣ ба номгуи вазифаҳои, ки аз ҷониби афсарони олиругаи шиғол карда мешаванд, тақлифҳои пешниҳод менамояд;

- ба баррасии Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон дар хусуси ба хизматчиёни ҳарбӣ додани рутбаҳои олиии афсарӣ, инчунин озод намудани онҳо аз хизмати ҳарбӣ тақлифҳои пешниҳод менамояд;

- намояндагони расмӣи Қўшунҳои сарҳадиро дар давлатҳои ҳамхудуд дар мувофиқа бо Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ба вазифа таъин менамояд;

- ба баррасии Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон дар бораи бо мукофотҳои давлатӣ ва унвонҳои фахрӣ сарфароз кардани хизматчиёни ҳарбӣ ва кормандони гайриҳарбии Қўшунҳои сарҳадӣ, инчунин дигар шахсон, ки барои иҷрои вазифаҳои Қўшунҳои сарҳадӣ ёри мерасонанд, тақлифҳои пешниҳод менамояд;

- нисбати хизматчиёни ҳарбии Қўшунҳои сарҳадӣ аз ҳуқуқҳои, ки дар Оинномаи интизомии Қувваҳои Мусаллаҳи Ҷумҳурии Тоҷикистон пешбинӣ шудааст, истифода мебарад;

- тартиби аз ҷониби Қўшунҳои сарҳадӣ додани ахбороти оперативӣ, маҳсулоти махсуси техникӣ ва дигар воситаҳоро ба идораҳои сарҳадии давлатҳои хориҷӣ муқаррар менамояд;

- мутобиқи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон дар бораи аз ҳудуди Ҷумҳурии Тоҷикистон баромадани хизматчиёни ҳарбии Қўшунҳои сарҳадӣ ба Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон дархост пешниҳод менамояд;

- маблағҳоеро, ки барои нигоҳдорӣи Қўшунҳои сарҳадӣ ҷудо гардидаанд, тақсим менамояд;

- меъёр ва тартиби хароҷоти воситаҳои молиявиро барои гузаронидани чорабиниҳои оперативӣ вобаста ба анҷом додани фаъолияти разведкавӣ ва оперативӣ-ҷустуҷӯӣ, инчунин вобаста ба ҳифзи Сарҳади давлатӣ, ки Қўшунҳои сарҳадӣ амалӣ мегардонанд, муқаррар менамояд;

- дар мувофиқа бо Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон дар хусуси қабули намояндагони идораҳои сарҳадии давлатҳои хориҷӣ, инчунин фирстонидани намояндагони Қўшунҳои сарҳадӣ ба давлатҳои хориҷӣ қарор қабул намуда, бо ин мақсад дар доираи маблағгузорӣ аз ҳисоби бучети давлатӣ хароҷоти молиявиро муайян менамояд;

- дигар ваколатҳоро мутобиқи санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон амалӣ менамояд. (ҚЧТ аз 20.03.08с., №365)

Моддаи 6¹. Ваколатҳои Фармондеҳи Қўшунҳои сарҳадӣ

Фармондеҳи Қўшунҳои сарҳадӣ:

- роҳбарии бевосита ва идоракунии оперативии фаъолияти Қўшунҳои сарҳадиро таъмин намуда, барои омодагии хизматӣ-чангӣ ва тарбияи хизматчиёни ҳарбии Қўшунҳои сарҳадӣ шахсан масъул мебошад;
- доир ба ташикли ситодҳои (гурӯҳҳои) оперативӣ оид ба ҷамоҳангсозӣ ва роҳбарии амалиёти муштарақ ҷангоми гузаронидани чорабиниҳо дар Сарҳади давлатӣ, бо ҷалби қувва ва воситаҳои дигар мақомоти иҷроияи ҳокимияти давлатӣ ба раиси Кумитаи давлатии амнияти миллии Ҷумҳурии Тоҷикистон (минбаъд - раиси Кумита) тақлифҳо пешниҳод менамояд;
- доир ба сохтор, шумораи Қўшунҳои сарҳадӣ, штатҳои қисмҳои ҳарбӣ ва воҳидҳои Қўшунҳои сарҳадӣ дар ҳаҷми маблағгузори бучетӣ барои Қўшунҳои сарҳадӣ ба раиси Кумита тақлифҳо пешниҳод менамояд;
- оид ба таъсис, азнавташиклдихӣ, барҳамдихӣ, ҷойгиркунонӣ ва азнавҷойгиркунонии қисмҳои ҳарбӣ ва воҳидҳои Қўшунҳои сарҳадӣ, консепсия, нақшаи тақлим ва руидаи Қўшунҳои сарҳадӣ ба раиси Кумита тақлифҳо пешниҳод менамояд;
- гузаронидани фаъолияти разведкавӣ, оперативӣ-ҷустуҷӯӣ ва таҳқиқиро дар системаи Қўшунҳои сарҳадӣ мувофиқи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон назорат менамояд;
- афсарон ва прапоришкҳоро бо тартиби муқарраргардида ба вазифаҳои ҳарбӣ таъин ва аз вазифаҳои ҳарбӣ озод менамояд, **рутба ҳарбии прапоришк, прапоришк калон ва рутбаҳои ҳарбии афсариро то рутбаи ҳарбии капитан медиҳад (ҚЧТ аз 15.03.16 с., №1287);**
- дар бораи бо муқофотҳои давлатӣ ва унвонҳои фахрӣ сарфароз кардани хизматчиёни ҳарбӣ ва кормандони гайриҳарбии Қўшунҳои сарҳадӣ, инчунин дигар шахсоне, ки барои иҷрои вазифаҳои Қўшунҳои сарҳадӣ ёри мерасонанд, ба раиси Кумита тақлифҳо пешниҳод менамояд;
- дар доираи салоҳияти худ дигар ваколатҳоро амалӣ менамояд. (ҚЧТ аз 20.03.08с., №365)

Моддан 7. Сохтори Қўшунҳои сарҳадӣ

Қўшунҳои сарҳадӣ аз Дастгоҳи марказӣ, раёсатҳои Қўшунҳои сарҳадӣ дар вилоятҳо, отрядҳои сарҳадӣ, қисмҳои ҳарбӣ, комендантураҳо, дидбонгоҳҳо (заставаҳо), нуқтаи гузаргоҳҳои сарҳадӣ, Донишкадаи сарҳадӣ, муассисаҳои тиббӣ-ҳарбӣ, таълимӣ, воҳидҳои махсус ва воҳидҳои таъминоти ақибгоҳӣ иборат мебошанд (ҚЧТ аз 15.03.16 с., №1287).

Шумораи штатӣ ва сохтори Қўшунҳои сарҳадӣ аз ҷониби Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон тасдиқ карда мешавад. (ҚЧТ аз 20.03.08с., №365)

Моддан 8. Ҳимояи маълумот дар бораи Қўшунҳои сарҳадӣ

Шаҳрвандони Ҷумҳурии Тоҷикистон, ки ба Қўшунҳои сарҳадӣ ба хизмати ҳарбӣ бо тарзи ихтиёрӣ шомил шудаанд ва ба онҳо барои шиносӣ бо маълумоти дорои сирри давлатӣ рухсат дода мешавад, аз расмиёти иҷозат ба маълумоти дорои сирри давлатӣ мегузаранд. Вайрон намудани ўҳадорони ошкор накардани сирри давлатӣ боиси ҷавобгарии пешбиниамудани қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон мегардад.

Моддан 9. Қувва ва воситаҳои Қўшунҳои сарҳадӣ

Ба мафҳуми қувва ва воситаҳои Қўшунҳои сарҳадӣ Қўшунҳои сарҳадӣ ва мақомоти Қўшунҳои сарҳадӣ дохил мешаванд.

Қўшунҳои сарҳадӣ фаъолияти хизматӣ-чангиро дар ҳимоя ва ҳифзи Сарҳади давлатӣ амалӣ менамоянд. Ба фаъолияти хизматӣ-чангии Қўшунҳои сарҳадӣ амалҳои пайваста, фаёл, аз рӯи вақту макон ба ҳам мувофиқашуда, ки барои таъмини фаъолияти ҳарбӣ, оперативӣ (разведкавӣ, оперативӣ-ҷустуҷӯӣ), ҳарбии техникӣ, намояндагии сарҳадӣ, иттилоотӣ таҳлилий, маъмурӣ ва дигар намудҳои фаъолият, ки дар Сарҳади давлатӣ, дар доираи ҳудуди наздисарҳадӣ, ноҳияҳои наздисарҳадӣ, минтақаҳои масъул ва гузаргоҳҳои Сарҳади давлатӣ гузаронида мешаванд, тааллуқ доранд (ҚЧТ аз 17.05.2018 с., № 1524).

Мақомоти Қўшунҳои сарҳадӣ аз мақомоти разведка ва мақомоти назорати сарҳадӣ иборат мебошанд.

Мақомоти разведка фаъолияти разведкавӣ ва оперативӣ-ҷустуҷӯиро бо мақсади ба даст овардани маълумот дар бораи душмани эҳтимолий, дигар маълумоти ҷолиби диққат, барои ошкор сохтан, пешбинӣ намудан ва барҳам додани фаъолияти разведкавӣ-таҳрибӣ ва дигар амалҳои гайриқонунӣ дар Сарҳади давлатӣ ва ҳудуди наздисарҳадиро бо воситаҳо ва усулҳои махсус (оперативӣ) амалӣ менамояд.

Мақомоти назорати сарҳадӣ чунин фаъолиятро амалӣ менамоянд:

- назорати давлатии риояи низоми Сарҳади давлатӣ, низоми сарҳадӣ, низоми гузаргоҳҳо ба воситаи Сарҳади давлатӣ;
- ошкоркунӣ, огоҳкунӣ ва пешгирии ҷиноятҳо, ҳуқуқвайронкуниҳои маъмурӣ, ки ба низоми муқарраргардидаи Сарҳади давлатӣ, низоми сарҳадӣ ва низоми гузаргоҳҳои Сарҳади давлатӣ таҳдид мекунанд;
- яқҷоя бо дигар мақомоти махсуси ваколатдори назорати давлатӣ ба воситаи Сарҳади давлатӣ гузаронидани шахсон, воситаҳои нақлиёт, бор, мол ва ҳайвонот;
- дигар вазифаҳои Қўшунҳои сарҳадӣ, ки дар қонунгузорӣ муқаррар гардидаанд.

(ҚЧТ аз 20.03.08 №365)

Моддаи 10. Ҳамкории Қўшунҳои сарҳадӣ бо дигар мақомот

Қўшунҳои сарҳадӣ фаъолияти худро дар яқоягӣ бо мақомоти иҷроияи ҳокимияти давлатӣ, мақомоти худидоракунии маҳаллӣ, дигар ташиклотҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон, сарфи назар аз шакли моликият, дар мувофиқа бо раиси Кумитаи давлатии амнияти миллии Ҷумҳурии Тоҷикистон амалӣ менамоянд.

Бо мақсади таъмини амнияти миллии Ҷумҳурии Тоҷикистон Қўшунҳои сарҳадӣ дар мувофиқа бо раиси Кумитаи давлатии амнияти миллии Ҷумҳурии Тоҷикистон саривақт ба Вазорати қорҳои хориҷии Ҷумҳурии Тоҷикистон оид ба ҳодисаҳои вайронкунии Сарҳади давлатӣ, ки аз рӯи онҳо таҳқиқ мегузаронад, инчунин оид ба ворид гардидан ба Ҷумҳурии Тоҷикистон ва аз ҳудуди он баромадани шаҳрвандони хориҷӣ ва шахсони бешаҳрванд иттилоъ медиҳад.

Қўшунҳои сарҳадӣ дар мувофиқа бо раиси Кумитаи давлатии амнияти миллии Ҷумҳурии Тоҷикистон бо мақомоти ҳокимияти давлатӣ, идораҳои сарҳади давлатҳои хориҷӣ, ташиклотҳои байналмилалӣ оид ба масъалаҳои сарҳадӣ дар асоси санадҳои ҳуқуқии байналмилалӣ, ки аз ҷониби Тоҷикистон эътироф гардидаанд, ҳамкорӣ менамояд.

(ҚЧТ аз 20.03.08с., №365)

Моддаи 11. Фаъолияти намояндаҳои расмии Қўшунҳои сарҳадӣ

Намояндаҳои расмии Қўшунҳои сарҳадӣ дар давлатҳои ҳамхудуд фаъолияти худро дар асоси созишномаҳои дутарафа иҷро менамоянд.

Моддаи 12. Риояи ҳуқуқ ва озодиҳои инсон ва шаҳрванд дар фаъолияти Қўшунҳои сарҳадӣ

Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳангоми аз ҷониби Қўшунҳои сарҳадӣ иҷро намудани фаъолияти худ риоя намудани ҳуқуқ ва озодиҳои инсонро кафолат медиҳад.

Ҳама гуна маҳдудкунии ҳуқуқу озодиҳои инсон ва шаҳрванд аз ҷониби Қўшунҳои сарҳадӣ ва шахсони мансабдори онҳо фақат тибқи асос, доира ва тартиби пешбининамудаи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон ва санадҳои ҳуқуқии байналмилалӣ, ки аз ҷониби Тоҷикистон эътироф гардидаанд, мумкин аст. Ҳамзамон ба хизматчиёни ҳарбӣ ва ҳайати ғайриҳарбии Қўшунҳои сарҳадӣ амалҳои науст задани шаъну шарафи шаҳрвандон манъ аст.

Шахсони мансабдори Қўшунҳои сарҳадӣ вазираданд, ки ба шаҳрвандон аз рӯи дархости онҳо оид ба сабаби аз тарафи Қўшунҳои сарҳадӣ маҳдуд карда шудани ҳуқуқ ва озодиҳои онҳо ахборот ва тавзеҳот диҳанд.

Маълумоти дар рафти фаъолияти Қўшунҳои сарҳадӣ дар бораи ҳаёти шахсии шаҳрванд ба даст омада, ки ба шаъну шарафи ӯ алоқамандӣ доранд ё ба манфиатҳои қонунии ӯ зарар расонида метавонанд, бо розигии шаҳрванд ба ҳеч қас, ба истиснои ҳолатҳои дар қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон пешбинишуда, хабар дода намешаванд.

Шаҳрванде, ки амал ва ё беамалии шахсони мансабдори Қўшунҳои сарҳадиро боиси поймол шудани ҳуқуқу озодӣ ва манфиатҳои қонунии худ меҳисобад, ҳуқуқ дорад, ки ба мақомоти болоии Қўшунҳои сарҳадӣ, прокуратура ё суд шикоят намояд.

Моддаи 13. Ҳуқуқ ва вазифаҳои Қўшунҳои сарҳадӣ

Қўшунҳои сарҳадӣ ўҳдадоранд:

- тавассути тамоми имкониятҳои мавҷуда ба таври ғайриқонунӣ тағйир додан ва убури Сарҳади давлатиро дар маҳал роҳ надиханд;

- ҳучуми мусаллаҳонаро ба ҳудуди Ҷумҳурии Тоҷикистон зада гардонидан, мочароҳои мусаллаҳона ва дигар мочароҳоро дар Сарҳади давлатӣ пешгирӣ намоянд, аз ин қасдҳои қинояткорона аҳоли, моликияти давлатӣ ва дигар шаклҳои моликиятро ҳимоя намоянд (ҚЧТ аз 17.05.2018 с., № 1524);

- вайронкунадагони Сарҳади давлатиро ошкор ва дастгир намоянд;

- аз тарафи шахсон ва воситаҳои нақлиёт берун аз гузаргоҳҳо ё бо тарзи ғайриқонунӣ гузаштани Сарҳади давлатиро пешгирӣ намоянд ва ба онҳо роҳ надиханд;

- иҷрои ўҳадориҳоеро, ки аз санадҳои ҳуқуқии байналмилалӣ эътирофнамудаи Тоҷикистон оид ба масъалаҳои низоми Сарҳади давлатӣ бармеоянд, таъмин намоянд;

- риояи қоидаҳои низоми Сарҳади давлатиро, ки хусусияти иҷозатӣ ё огоҳкунӣ доранд, низоми сарҳадӣ ва низоми гузаргоҳҳои Сарҳади давлатиро назорат намоянд;

- фаъолияти қўшунӣ, разведкавӣ, оперативию қўшунӣ, ҳарбӣ-техникӣ ва низоми - гузариро анҷом диҳанд;

- пешбарии парвандаҳоро оид ба қонуншиканиҳои маъмуриё, ки қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон ба ихтиёри онҳо вогузор намудааст, анҷом диҳанд, дар доираи салоҳияти худ ин парвандаҳоро баррасӣ намоянд ва қарорҳои оиди онҳоро иҷро кунанд;

- аз рӯи парвандаҳое, ки қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон ба ихтиёри онҳо гузоштааст, таҳқиқи пешакӣ баранд;

- қонуншиканиҳоеро, ки бо таъмини ҳифзи Сарҳади давлатӣ вобастаанд пешгирӣ намоянд;

- дар мавриди зарурат ҷустуҷӯ ва амалиёти сарҳадӣ гузаронанд;

- назорати муҳоҷиратиро дар гузаргоҳҳои Сарҳади давлатӣ амалӣ намоянд.

Қўшунҳои сарҳадӣ ҳуқуқҳои зеринро доранд:

- дар заминҳои, ки мутобиқи қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон аз рӯи меъёрҳои муқарраршуда ба истифодаи бемӯҳлат (доимӣ) дода мешаванд, иншооти зарурии *муҳандисию* техникӣ бунёд намоянд, сохтмони хатҳои алоқа ва коммуникатсияро анҷом диҳанд, техника ва силоҳро ҷойгир ва истифода кунанд; **(ҚҶТ аз 27.11.14с., №1148)**

- хангоми иҷрои вазифаҳои хизматӣ дар ҳар китъаи маҳал қарор дошта бошанд ва дар он озодона рафту омад кунанд, аз моликон ва истифодабарандагони китъаҳои замин дар минтақаи сарҳад ҷудо намудани ҷойро барои рафту омади нарядҳои сарҳадӣ, таҷҳизонидан ва дар ҳолати дуруст нигоҳ доштани гузаргоҳҳои миёни панҷараҳо, гузаргоҳҳои миёни дигар монетаҳо талаб намоянд;

- бо мақсади пешгирии ва рафъи вайронкунии низоми Сарҳади давлатӣ, низоми сарҳадӣ, низоми гузаргоҳҳои Сарҳади давлатӣ ҳуҷҷатҳои зарурии шахсон, ҳуҷҷатҳои воситаҳои нақлиётро санҷанд, воситаҳои нақлиёт ва борҳои дар онҳо бударо аз назар гузаронанд;

- тавассути нарядҳои сарҳадӣ шахсонро, ки барои вайронкунии Сарҳади давлатӣ, низоми сарҳадӣ, низоми гузаргоҳҳои Сарҳади давлатӣ гумонбар шудаанд, нигоҳ доранд ва шахсан аз назар гузаронанд, чунин шахсонро ба ихтиёри ҷузъу томҳо, қисмҳои Қўшунҳои сарҳадӣ ё ҷойҳои дигар барои ошкор намудани ҳолатҳои сарҳадшиканӣ баранд;

- шахсонро, ки низоми Сарҳади давлатӣ, низоми сарҳадӣ ё низоми гузаргоҳҳои Сарҳади давлатиро вайрон кардаанд, ҷиҳати тартиб додани протокол ба мӯҳлати то 3 соат ва дар ҳолатҳои зарурӣ барои муқаррар кардани шахсият ва муайян намудани ҳолатҳои қонуншиканӣ то 3 шабонарӯз ба таври маъмурий дастгир намоянд ва аз ин ҳолат ба таври хаттӣ ба прокурор дар муддати 24 соат аз лаҳзаи дастгир кардан хабар расонанд;

- дастгиршудагонро аз назар гузаронанд, ҳамчунин азназаргузаронии шахсӣ ва дар мавриди зарурат гирифтани чизу чораи ҳамроҳи онҳо буда ва ҳуҷҷатҳои онҳоро анҷом диҳанд. Дар хусуси ҳар як ҳолати ба таври маъмурий дастгир кардан, азназаргузаронии шахсии дастгиршуда, азназаргузаронӣ ва гирифтани чизу чораи ҳамроҳи ӯ буда протокол тартиб дода мешавад;

- бо иҷзати прокурор шаҳрвандони хоричӣ ва шахсони бешаҳрвандиеро, ки Сарҳади давлатиро ғайриқонунӣ убур кардаанд, ва дар асосҳои пешбиниамудаи қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон оиди онҳо дар бораи ба мақомоти сарҳади давлатҳои ҳамхудуд супоридан ё аз ҳудуди Ҷумҳурии Тоҷикистон ба тариқи маъмурий берун кардан қарор ва ҳалномаи зарурӣ қабул шудааст, то вақти барои иҷрои қарор ва ҳалномаи зарурӣ боздоранд;

- шахсонро, ки ба таври маъмурий боздошта шудаанд, дар биноҳои махсуси барои ин мақсадҳо таҷҳизонидашудаи Қўшунҳои сарҳадӣ нигоҳ доранд;

- ҳаракати шахсон ва воситаи нақлиётро *дар доираи ҳудуди наздисарҳадӣ* муваққатан маҳдуд ё манъ намоянд, ҳамчунин шаҳрвандонро ба нуқтаҳои алоҳидаи маҳал роҳ надиханд **(ҚҶТ аз 17.05.2018 с., № 1524)**;

- дигар ҳуқуқҳоро, ки қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон муқаррар намудааст, амалӣ намоянд.

Дар сурати қорӣ намудани низоми вазъияти фавқуллода дар ҳудуди наздисарҳадӣ ба Қўшунҳои сарҳадӣ бо тартиби муқаррарнамудаи қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон мумкин аст, ҳуқуқ ва ўҳдадорҳои иловагӣ танҳо дар доираи ҳимояи **Сарҳади давлатӣ** воғузор шаванд.

Моддаи 14. Ҳайати шахсии Қўшунҳои сарҳадӣ

Ҳайати шахсии Қўшунҳои сарҳадӣ аз хизматчиёни ҳарбӣ ва қормандони ғайриҳарбии Қўшунҳои сарҳадӣ иборат мешавад. Таъмини Қўшунҳои сарҳадӣ бо ҳайати шахсӣ мутобиқи қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон бо тартиби зерин ба роҳ монда мешавад:

- бо хизматчиёни ҳарбӣ – ба таври ихтиёрӣ дохил гардидан ва даъват намудани шаҳрвандони Ҷумҳурии Тоҷикистон ба хизмати ҳарбӣ;

- бо қормандони ғайриҳарбӣ – ба таври ихтиёрӣ ба қор даромадан.

Ба хизматчиёни ҳарбии Қўшунҳои сарҳадӣ (ғайр аз хизматчиёни ҳарбие, ки хизмати ҳарбиро ба тариқи даъват адо мекунанд) шаҳодатномаҳои хизматие, ки намунааш аз ҷониби раиси Қумитаи давлатии амнияти миллии Ҷумҳурии Тоҷикистон муқаррар гардидааст, дода мешавад.

Хизмати ҳарбӣ дар Қўшунҳои сарҳадӣ мутобиқи қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон амалӣ мегардад.

Фаъолияти меҳнатии қормандони ғайриҳарбӣ дар Қўшунҳои сарҳадӣ мутобиқи қонунгузориҳои меҳнати Ҷумҳурии Тоҷикистон амалӣ мегардад.

Тайёр кардан, азнавтэйрқунӣ, тақмили ихтисоси кадрҳо ва мутахассисони Қўшунҳои сарҳадӣ дар мактабҳои таълимии ҳарбии Ҷумҳурии Тоҷикистон, марказҳои таълимӣ (мактабҳо), инчунин дар асоси шартномаҳои байналмилалӣ дар мактабҳои таълимии ҳарбии дигар давлатҳо ба роҳ монда мешавад.

Моддаи 15. Қормандони ғайринизоми Қўшунҳои сарҳадӣ

(бо ҚҶТ аз 20.03.08с., №365 хорич қарда шуд)

Моддаи 16. Истифодаи қувваи ҷисмонӣ, воситаҳои махсус, *силоҳ* ва техникаи ҳарбӣ дар фаъолияти

Қўшунҳои сарҳадӣ

(ҚҶТ аз 27.11.14с., №1148)

Қўшунҳои сарҳадӣ ҳимояи Сарҳади давлатиро дар доираи *ҳудуди наздисарҳадӣ* анҷом дода, ҷиҳати зада гардонидани ҳучуми мусаллаҳона ба қаламрави Ҷумҳурии Тоҷикистон, пешгирии қардани қўшиши

рабуда ба хориҷа бурдани ҳавопаймоҳо, киштиҳои дарёӣ ва дигар воситаҳои наλιётӣ, *силоҳ* ва техникаи ҳарбиرو истифода мебаранд. (ҚҶТ аз 27.11.14с., №1148; аз 17.05.2018 с., № 1524)

Силоҳ ва техникаи ҳарбиру ҳамчунин дар ин мавридҳо истифода бурдан мумкин аст: (ҚҶТ аз 27.11.14с., №1148)

- бар зидди шахсон, ҳайвонаймоҳо, киштиҳои дарёӣ ва воситаҳои наклиётӣ, ки Сарҳади давлатиро бо вайрон кардани тартиби муқаррарнамудаи Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи Сарҳади давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон» мегузаранд (гузаштаанд), дар ҷавоби қувваи истифодабурдаи онҳо ё дар ҳолатҳои, ки *пешигири* сарҳадшиканӣ ё дастгир намудани сарҳадшиканон бо усулҳои дигар имкон надорад;

- барои ҳифзи шаҳрвандон аз ҳамлае, ки ба ҳаёт ва саломатии онҳо таҳдид мекунад;

- барои озод кардани гаравгонон;

- барои зада гардонидани ҳучум ба хизматчиёни ҳарбӣ, шахсоне, ки оид ба муҳофизати Сарҳади давлатӣ вазифаи хизматӣ ё қарзи ҷамъиятиро адо мекунад, аъзои оилаи онҳо дар сурате, ки ба ҳаёти онҳо хатар таҳдид мекунад;

- барои зада гардонидани ҳамла ба ҷузъу томҳо ва объектҳои Қўшунҳои сарҳадӣ, Қувваҳои Мусаллаҳи Ҷумҳурии Тоҷикистон, дигар қўшунҳо ва сохторҳои ҳарбӣ, ки дар ҳимояи Сарҳади давлатӣ иштирок менамоянд, аз ҷумла барои расонидани кўмак ба киштиҳои дарёӣ, ҳавопаймоҳо ва ҷарҳболҳо дар вақти баргардонидани ҳучум ба онҳо.

Пеш аз истифодаи силоҳ ва техникаи ҳарбӣ дар бораи истифодаи онҳо бояд огоҳии аниқ дода шавад ва тирпарронии огоҳкунанда сурат гирад.

Силоҳ ва техникаи ҳарбӣ ҳангоми зада гардонидани ҳучуми мусаллаҳона ба *ҳудуди* Ҷумҳурии Тоҷикистон, ҳамлаи ногаҳонӣ ё мусаллаҳона ба хизматчиёни ҳарбӣ ва дигар шаҳрвандон, ҳучум бо истифодаи техникаи ҳарбӣ, ҳавопаймоҳо, киштиҳои дарёӣ ва дигар воситаҳои наклиёт, муқобилияти мусаллаҳона, бо *силоҳ* гурехтани шахсони дастгиршуда, барои озод кардани гаравгонон бе огоҳӣ ба кор бурда мешавад (ҚҶТ аз 27.11.14с., №1148; аз 17.05.2018 с., № 1524).

Хизматчиёни ҳарбӣ ҳуқуқ доранд, барои безарар соختани ҳайвононе, ки ба ҳаёт ва саломатии хизматчиёни ҳарбӣ ва дигар шаҳрвандон таҳдид мекунад, ҳамчунин барои додани бонги хатар ва ё даъват намудани ёрӣ *силохро* истифода баранд. (ҚҶТ аз 27.11.14с., №1148)

Ба кор бурдани *силоҳ* ва техникаи ҳарбӣ манъ аст: (ҚҶТ аз 27.11.14с., №1148)

- ба муқобили занон ва ноболиғон, ба истиснои ҳолатҳои ҳучуми мусаллаҳона аз тарафи онҳо ё муқобилияти мусаллаҳона ва ё ҳучуми гурӯҳие, ки ба ҳаёт таҳдид мекунад;

- ба муқобили ҳавопаймоҳо, киштиҳои дарёӣ ва дигар воситаҳои наклиёте, ки мусофир доранд;

- ба муқобили шахсоне, ки Сарҳади давлатиро ғайриқонунӣ убур кардаанд ё қасди убури онро доранд, агар амал аниқ тасодуфӣ бошад ё бо сабаби фалокат, тахти таъсири омилҳои бартарафнашавандаи табиӣ ба амал омада бошад.

Ҳангоми иҷрои вазифаҳои марбут ба ҳимояи Сарҳади давлатӣ дар доираи *ҳудуди* наздисарҳадӣ хизматчиёни ҳарбии Қўшунҳои сарҳадӣ воситаҳои маҳсус (дастбанд ё воситаи дигар барои дастбандӣ, калтаки резинӣ, моддаҳои ашқовар, воситаҳои садо ва рўшноидиҳандае, ки таъсири ба тарафи дигар ҷалб кардани диққатро доранд, асбобҳо барои манъи маҷбурии наклиёт), қувваи ҷисмонӣ, аз ҷумла усулҳои ҷангии муҳориба ва сағҳои хизматиро ба кор мебаранд (ҚҶТ аз 17.05.2018 с., № 1524).

Моддаи 17. Ҳимояи ҳуқуқӣ ва иҷтимоии хизматчиёни ҳарбии Қўшунҳои сарҳадӣ ва аъзои оилаи онҳо

Хизматчиёни ҳарбии Қўшунҳои сарҳадӣ аз ҳуқуқҳо, имтиёзҳо, кафолатҳо ва ҷуброни давлатӣ, инчунин аз вазъи ҳуқуқие, ки санадҳои меъриӣ ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон барои хизматчиёни ҳарбӣ ва аъзои оилаи онҳо муқаррар кардаанд, истифода мебаранд.

Хизматчиёни ҳарбии Қўшунҳои сарҳадӣ ҳангоми иҷрои вазифаҳои хизматӣ ҳамчун намоёндагони ҳокимият баромад мекунад ва тахти ҳимояи давлат мебошанд.

Иҷрои талаботи хизматчиёни ҳарбии Қўшунҳои сарҳадӣ ҳангоми адои вазифаҳои хизматӣ аз тарафи шаҳрвандон ва шахсони мансабдор ҳатмӣ мебошад. Дар сурати ғайриқонунӣ будани чунин талабот нисбати амалҳои хизматчиёни ҳарбии Қўшунҳои сарҳадӣ бо тартиби муқаррарнамудаи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон шикоят карда мешавад.

Амалҳои ғайриқонунӣ нисбати хизматчиёни ҳарбии Қўшунҳои сарҳадӣ ва шаҳрвандоне, ки ба онҳо дар муҳофизати Сарҳади давлатӣ ёрӣ мерасонанд, ки дар итоат накардан, таҳқир кардан, муқобилият нишон додан, таҳдид намудан, расонидани зарари ҷисмонӣ ва ё сӯиқасд намудан ба ҳаёт, саломатӣ ва молу мулки онҳо зуҳур ёфтаанд, инчунин дигар амалҳои, ки ба хизматчиёни ҳарбии Қўшунҳои сарҳадӣ барои иҷрои вазифаҳои халал мерасонанд, ҷавобгарии дар қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон муқарраршударо пешбинӣ мекунад.

Кормандони ғайринизомии Қўшунҳои сарҳадӣ дар ҳолати ҷалб намудани онҳо ба ҷорабинҳои ба муҳофизат ва ҳимояи Сарҳади давлатӣ дахлдошта, ки ба ўҳдадорҳои хизматии онҳо алоқамандии бевосита надоранд, аз ҳуқуқҳои ба хизматчиёни ҳарбӣ додашуда истифода мебаранд.

Таъминоти пулии хизматчиёни ҳарбии Қўшунҳои сарҳадӣ аз маоши моҳонаи вазифавӣ ва маоши моҳона барои рутбаи ҳарбӣ, ки маоши моҳонаи таъминоти пулии хизматчиёни ҳарбии Қўшунҳои сарҳадиро таъмин мекунад, иловапулӣ барои собиқаи хизмат ва дигар иловапулӣ иборат мебошад. Андоза ва тартиби пардохти таъминоти пулии хизматчиёни ҳарбии Қўшунҳои сарҳадӣ аз тарафи Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон муқаррар карда мешавад.

Моддаи 18. Масъулияти хизматчиёни ҳарбии Қўшунҳои сарҳадӣ

Хизматчиёни ҳарбии Қўшунҳои сарҳадӣ дар ҳадди салоҳияти худ, ки Қонуни мазкур ва дигар санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон муайян кардаанд, мустақилона қарор қабул менамоянд. Барои амалҳои ғайриқонунии худ онҳо мувофиқи қонунгузори амалкунандаи Ҷумҳурии Тоҷикистон ба ҷавобгарӣ кашида мешаванд. *Хизматчиёни ғайриқонунии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар бораи танзими анъана ва ҷашну маросим аз мансаб озод карда мешаванд (ҚҶТ аз 17.05.2018 с., № 1524).*

Дар ҳолати аз тарафи хизматчиёни ҳарбии Қўшунҳои сарҳадӣ иҷро намудани фармони (фармоиши) ғайриқонунии шахси мансабдоре, ки ин фармонро (фармоишро) баровардааст, ҷавобгар аст.

Моддаи 19. Силоҳу аслиҳа ва воситаҳои таҷҳизоти Қўшунҳои сарҳадӣ (ҚҶТ аз 27.11.14с., №1148)

Қўшунҳои сарҳадӣ бо *силоҳу аслиҳа*, техникаи ҳарбӣ ва махсус, *молу мулки* ҳарбӣ-техникӣ, ки барои иҷро намудани вазифаҳои ба зиммаи онҳо гузошташуда заруранд, таъмин карда мешаванд. (ҚҶТ аз 27.11.14с., №1148)

Таъмири *силоҳу аслиҳа* ва техникаи Қўшунҳои сарҳадӣ дар корхонаҳои таъмирии Қўшунҳои сарҳадӣ ва дар корхонаҳои дар ихтиёри мақомоти ҳокимияти давлатӣ оид ба мудоғиба ва дигар мақомоти ҳокимияти иҷроия буда бо тартиби муқаррарнамудаи Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон, инчунин дар корхонаҳои давлатҳои хориҷа бо тартиби дар *санадҳои ҳуқуқии байналмилалӣ*, ки Тоҷикистон онҳоро эътироф кардааст муайянгардида гузаронида мешавад. (ҚҶТ аз 27.11.14с., №1148)

Назорати сифати *силоҳу аслиҳа*, техникаи ҳарбӣ ва махсус, *молу мулки* ҳарбӣ-техникӣ ва дигар *молу мулк*, корҳо ва хизматрасониҳоро, ки аз тарафи корхонаҳо иҷро мешаванд, намояндагони ҳарбии Қўшунҳои сарҳадӣ, бо тартиби муқаррарнамудаи Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон амалӣ мегардонанд. (ҚҶТ аз 27.11.14с., №1148)

Моддаи 20. Таъминоти молиявӣ ва моддӣ-техникии Қўшунҳои сарҳадӣ

Таъминоти молиявӣ ва моддӣ-техникии Қўшунҳои сарҳадӣ аз ҳисоби маблағҳои бучети давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон анҷом дода мешавад.

Меъёр ва тартиби таъминоти моддӣ-техникии Қўшунҳои сарҳадӣ бо пешниҳоди *раиси Кумитаи давлатии амнияти миллии Ҷумҳурии Тоҷикистон* аз тарафи Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон муқаррар карда мешавад.

Моддаи 21. Назорати прокурорӣ

Назорати риояи дақиқ ва иҷрои яхелаи қонунҳоро дар фаъолияти Қўшунҳои сарҳадӣ Прокурори генералии Ҷумҳурии Тоҷикистон ва прокурорҳои тобеи он дар доираи ваколати худ таъбиқ менамоянд (ҚҶТ аз 20.03.08с., №365)

Моддаи 22. Тартиби мавриди амал қарор додани Қонуни мазкур

Қонуни мазкур пас аз интишори расмӣ мавриди амал қарор дода шавад.

**Президенти
Ҷумҳурии Тоҷикистон**

Эмомалӣ Раҳмон

ш. Душанбе, 1 марти соли 2005
№ 82